

Η ευαισθητοποίηση και η ανάπτυξη της φιλοζωίας.

Εργασία του μαθητή της Β' τάξης του Γενικού Λυκείου Αμυνταίου Σακελλάρη Βασίλη .

Με αφορμή την διδακτική επίσκεψη που πραγματοποιήθηκε από τους μαθητές της Β' τάξης του Γενικού Λυκείου Αμυνταίου στις αρχές Μαρτίου σε κέντρο φιλοξενίας άγριων ζώων, μας δημιουργήθηκαν πολλά και ποικίλα συναισθήματα, απόψεις και ερωτήματα. Σύμφωνα με την επίσκεψη αλλά και το μάθημα της φιλοσοφίας, που κάνει αναφορές σε θέματα εφαρμοσμένης ηθικής, μου δόθηκε η ευκαιρία ως μαθητής αλλά και ως συμμετέχων σε αυτή τη δράση, να προβληματιστώ και να εκφράσω τις απόψεις μου σχετικά με τα ακόλουθα ερωτήματα: Είναι ηθικά ορθό να αιχμαλωτίζονται τα ζώα σε κλουβιά για να ψυχαγωγούν τους ανθρώπους; Είναι αναγκαία η ύπαρξη ζωολογικών κήπων; Ως ενεργός πολίτης και όχι μόνο ως μαθητής, θεωρώ ότι είναι απαραίτητο να σκεφτούμε τις συνέπειες που έχει για τα ζώα και ειδικά τα άγρια, η φύλαξή τους σε ζωολογικούς κήπους και πάρκα τόσο στην Ελλάδα αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Οι ειδικοί γνωρίζουν ότι τα φυλακισμένα ζώα υποφέρουν και φορτίζονται ψυχολογικά όταν έρχονται σε επαφή με ανθρώπους, οι οποίοι όταν κρατούν ένα ζώο αιχμάλωτο σε ένα κλουβί ή σε μία γυάλα ισοπεδώνουν κατηγορηματικά τα δικαιώματα του και έχουν ως στόχο την κερδοσκοπία, την ψυχαγωγία και το προσωπικό τους όφελος. Μάλιστα, είναι βασικό να γνωρίζουμε ποια είναι τα δικαιώματα τους. Σύμφωνα με την φράση δικαιώματα των ζώων εννοούμε την ιδέα ότι πολλά από τα μη ανθρώπινα ζώα έχουν το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία, την σύναψη δεσμών και όχι την εκμετάλλευση, την κακομεταχείριση ή την απάνθρωπη συμπεριφορά σε βάρος τους. [1] Έτσι γεννιούνται διάφορα ερωτήματα στον καθένα μας: Είναι σωστό για τα ζώα να ζουν σε ζωολογικούς κήπους; Έχει νόημα να δούμε ένα άγριο ζώο σε αιχμαλωσία;

Κάνοντας μία ιστορική αναδρομή στο παρελθόν, βλέπουμε πως οι ζωολογικοί κήποι έκαναν για πρώτη φορά την εμφάνισή τους στην Ευρώπη κατά τον 18ο αιώνα ως θηριοτροφεία, που είχαν στην κατοχή τους άνθρωποι της υψηλής τάξης, όπως βασιλείς και πρίγκιπες και στη συνέχεια εξελίχθηκαν σε ένα εμπορικό θέαμα για το ευρύ κοινό. Οι πρώτοι ζωολογικοί κήποι δημιουργήθηκαν την εποχή του Διαφωτισμού και είχαν ως στόχο την ψυχαγωγία των ανθρώπων, αφού το ενδιαφέρον και η περιέργεια για τα ζώα είχε αυξηθεί σημαντικά.

Σήμερα, υπάρχουν πάνω από 2.000 ζωολογικοί κήποι ανά τον κόσμο στους οποίους οι συνθήκες διαβίωσης των ζώων διαφέρουν ανάλογα με την στάση, τα ιδανικά και τις αξίες της κάθε κοινωνίας στην αντιμετώπιση τους. Επιπλέον, γίνεται αντιληπτός ο διαχωρισμός των ανθρώπων σε υποστηρικτές και επικριτές, γι' αυτό και παρακάτω θα αναλυθεί κατά πόσο οι ζωολογικοί κήποι λειτουργούν με τρόπο που εξασφαλίζουν την ευημερία των ζώων, ή αν αποτελούν κέντρο αιχμαλωσίας με απώτερο στόχο το κέρδος. [2]

Από τη μία πλευρά, τέτοιου είδους κέντρα φύλαξης ζώων θεωρούνται πηγή προστασίας τους. Πιο συγκεκριμένα, η συστηματική εξαχρείωση του περιβάλλοντος, η καταστροφή των βιοτόπων πολλών ζώων, η αύξηση του κυνηγιού, αποτελούν αιτίες για την ραγδαία άνοδο των απειλούμενων ειδών. Έτσι, οι ζωολογικοί κήποι παρουσιάζονται ως «σανίδα σωτηρίας» για τα είδη ζώων που για αυτούς τους λόγους δεν μπορούν να ζουν πλέον στο φυσικό τους περιβάλλον. Φυσικά, η ενίσχυση του ρόλου των ζωολογικών κήπων υποστηρίχθηκε με την διατήρηση της βιοποικιλότητας κάτω από τις απαραίτητες προϋποθέσεις όπως η κατάλληλη στέγαση, το ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό, η ικανοποίηση των αναγκών του κάθε ζώου αλλά και η απαιτούμενη φροντίδα που πρέπει να παρέχεται σε αυτά. [3]

Επίσης, ένα σημαντικό πλεονέκτημα είναι ότι οι ζωολογικοί κήποι διευρύνουν τους γνωστικούς ορίζοντες των ατόμων και έχουν εκπαιδευτικό και μορφωτικό χαρακτήρα μέσω των επιμορφωτικών προγραμμάτων που διεξάγονται. Ακόμα, δίνουν τη δυνατότητα στον άνθρωπο να έρθει σε επαφή όχι μόνο με τη φύση αλλά και να γνωρίσει τα είδη ζώων που φιλοξενούνται σε αυτούς από ολόκληρο τον κόσμο.

Από την άλλη πλευρά όμως, είναι σημαντικό να επισημάνω πως τα ζώα δεν παύουν να είναι αιχμάλωτα μέσα σε κλουβιά. Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας «The Zoo Inquiry» τα οποία παρουσιάστηκαν στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο το 2012, έδειξαν ότι οι περισσότεροι από αυτούς δεν πληρούν τις κατάλληλες και απαιτούμενες προϋποθέσεις για την διαβίωση των ζώων. Σε εκατοντάδες από αυτούς, τα ζώα ζουν κάτω από αντίξοες συνθήκες. Ακόμα, πολλά από αυτά τα ζώα μπορεί να παρουσιάζουν επιθετική διάθεση ή να πάσχουν από άλλου είδους διαταραχές, λόγω του ότι αποκόπτονται από το φυσικό τους περιβάλλον καθώς και λόγω των καθημερινών επισκέψεων από πλήθος κόσμου. [5]

Επιπροσθέτως, οι ζωολογικοί κήποι δημιουργούν ψευδαισθήσεις στους ανθρώπους, όπως ότι τα ζώα είναι στη διάθεσή μας για να μας διασκεδάσουν. Άξιο αναφοράς είναι το παράδειγμα της Κόστα Ρίκα, η οποία ανακοίνωσε το κλείσιμο των ζωολογικών κήπων που υπήρχαν στην χώρα. Ακόμη, έκανε γνωστή την μετατροπή τους σε βοτανικά πάρκα και κήπους, δίνοντας στα ζώα το δικαίωμα να ζήσουν ελεύθερα σε προστατευόμενα δάση, σε κέντρα διάσωσης άγριων ζώων ή σε καταφύγια. [3]

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί, πως και στην Ελλάδα υπάρχει ένα άξιο αναφοράς καταφύγιο άγριας ζωής, ο Αρκτούρος, μια μη κερδοσκοπική και μη κυβερνητική περιβαλλοντική οργάνωση που έχει ως στόχο την φροντίδα και την προστασία των άγριων ζώων της χώρας μας αλλά και του εξωτερικού. Δίνοντας το παράδειγμα καλής πρακτικής απέναντι στα ζώα, αφορμή ίδρυσης του ήταν η ανάγκη εύρεσης άμεσης λύσης στο τότε διαρκώς αυξανόμενο πρόβλημα της αιχμαλωσίας αρκούδων και λύκων. [4]

Συνεκδοχικά από όλα όσα προαναφέρθηκαν, προκύπτει ότι παρά τα μερικά πλεονεκτήματα οι ζωολογικοί κήποι αφήνουν επιβλαβή αποτυπώματα που μαστίζουν τον κόσμο των ζώων. Πλέον, αρκετές και δραστήριες είναι οι φιλοζωικές οργανώσεις στην Ελλάδα και είναι αλήθεια πως με την πάροδο του χρόνου καλλιεργείται η φιλοζωική κουλτούρα. Πολλά ωστόσο παραμένουν και γνωστοποιούνται καθημερινά τα περιστατικά κακοποίησης των ζώων, κάνοντας δύσκολη

την εξάλειψη του φαινομένου όχι όμως ακατόρθωτη, αν όλοι κατανοήσουμε τα δικαιώματα των ζώων και τα βοηθήσουμε να ζήσουν σωστά. Γι' αυτό καθοριστική είναι η συμβολή των φορέων κοινωνικοποίησης όπως, το σχολείο, η οικογένεια, το κράτος, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι οποίοι μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά μέσα από ένα εύρος τρόπων αντιμετώπισης. Βέβαια, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως στο πολιτιστικό επίπεδο και στην κουλτούρα του κάθε λαού αντικατοπτρίζεται η συμπεριφορά του απέναντι στα ζώα.

Το ερώτημα για όλους παραμένει επίκαιρο. Αξίζει στα ζώα να ζουν κάτω απ' αυτές τις συνθήκες; Πιστεύω, πως είναι πολύ σημαντική η προσθήκη του μαθήματος της φιλοζωίας στα σχολεία. Υποστηρίζω επίσης, πως τα ζώα όλοι πρέπει να τα αγαπήσουμε και να τα αφήσουμε να ζήσουν ελεύθερα στο φυσικό τους περιβάλλον για την προστασία του οποίου εμείς είμαστε υπεύθυνοι. Ας κινητοποιηθούμε κι ας ευαισθητοποιηθούμε όλοι ώστε να εξασφαλίσουμε τις καλύτερες και δυνατές συνθήκες ζωής για τους συνοδοιπόρους μας σε αυτό τον πλανήτη .

Παραπομπές :

- [1] [Δικαιώματα των ζώων - Βικιπαίδεια \(wikipedia.org\)](https://el.wikipedia.org)
- [2] [ΖΩΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ: ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - Σόλων ΜΚΟ \(solon.org.gr\)](http://solon.org.gr)
- [3] [Ζωολογικοί Κήποι: Προστασία ή αιχμαλωσία για τα ζώα; – the SAFIA Blog](http://thesafia.org)
- [4] [Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ | ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ \(arcturos.gr\)](http://arcturos.gr)
- [5] [Πανερωπαϊκή έρευνα αποκαλύπτει: Τα άγρια ζώα κινδυνεύουν στους ζωολογικούς κήπους | ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ \(wordpress.com\)](http://wordpres.com)